

UIT HET BUITENLAND

In het nummer van Juli 1948 van *The Journal of Accountancy* is opgenomen een artikel van Samuel J. Broad getiteld „The impact of rising prices upon accounting procedures”, waaraan het volgende ontleend wordt.

Met korte onderbrekingen is de dollar zo lang wij ons kunnen herinneren, in koopkracht gedaald. Dit geleidelijke proces van waardevermindering werd verhaast tengevolge van de beide wereldoorlogen. Na de eerste wereldoorlog waren de prijzen na enkele jaren op een nieuw niveau ongeveer gestabiliseerd. Gedurende de tweede wereldoorlog was er een veel grotere toename van de nationale schuld en terwijl gedurende de oorlog prijsverhogingen onder controle werden gehouden, veroorzaakte daarna het loslaten daarvan een snelle stijging. Het is niet te verwachten, dat in de naaste toekomst de prijzen weer tot het oude niveau zullen dalen.

Het uitdrukken van baten en lasten (in de winstrekening) en van bezittingen en schulden (op de balans) in een eenheid (dollar) welke geen constante waarde heeft, doet de noodzaak gevoelen stil te staan bij de wijze waarop deze jaarstukken worden samengesteld.

De schrijver wijst er op, dat van deze stukken de winstrekening het meest interessant is, zodat het een eerste vereiste is, dat de gepubliceerde winstcijfers „realistic” en „meaningful” zijn.

De omstandigheid doet zich echter voor, dat de in de laatste jaren gepubliceerde winstcijfers in Amerika beïnvloed zijn door de prijsstijging van voorraden en door het afschrijven wegens waardevermindering op vast actief op basis van historische aanschaffingsprijzen.

De invloed van de prijsstijging van voorraden op de resultaten is bij meerdere ondernemingen geëlimineerd door het toepassen van de z.g. Lifo (last in first out) methode van voorraadwaardering, terwijl er bovendien thans gegronde hoop is, dat deze stijgingen in de naaste toekomst veel geringer zullen zijn, aangezien de algemene verwachting is, dat het prijsniveau ongeveer een hoogtepunt heeft bereikt.

Het probleem van de afschrijving op vast actief blijft daarentegen actueel.

De schrijver bespreekt vervolgens verschillende oplossingen welke aan de hand zijn gedaan.

1. Het handhaven van de gebruikelijke winstbepalingsmethodes bij het opstellen van de jaarstukken, welke laatste echter vergezeld zouden dienen te gaan van aanvullend feitenmateriaal en toelichtingen. Men wil deze aanvullende beschouwingen los van de financiële staten en buiten verantwoordelijkheid van de controlerende accountant. De schrijver acht dit laatste (uiteraard) weinig aanbevelenswaardig.
2. Het scheppen van een mogelijkheid tot een eenmalige herwaardering van vast actief. Op basis van de nieuwe hogere waarden zou dan in het vervolg kunnen worden afgeschreven. Het bezwaar hiertegen is, dat hiermee op dat moment het niveau „bevoren” wordt en bij verdere prijsstijgingen men weer op dezelfde moeilijkheden stuit.
3. Het afschrijven op grond van aanschaffingskosten, doch met inschakeling van een systeem van indexcijfers. Voor ieder jaar wordt een indexcijfer vastgesteld op basis van een norm-jaar (b.v. 1939). Het bezit aan vast actief wordt gespecificeerd naar de jaren van aanschaffing en de afschrijving wordt berekend op basis van de aan-

schaffingskosten omgerekend met behulp van de indexcijfers geldend voor de betreffende jaren, waarin aanschaffing heeft plaats gevonden.

De laatste methode acht de schrijver de meest praktische en eenvoudige, welke tot nu toe is gesuggereerd, al wijst hij er op, dat zij niet te beschouwen is als het verlaten van de toepassing van het systeem van uitgaafkosten bij het opstellen van de jaarcijfers. Het is slechts het omrekenen in huidige dollars van de dollars uitgegeven op een moment dat zij meer waard waren. Hij gaat vervolgens in op de volgende vragen:

- a. moeten de indexcijfers toegepast worden alleen op bepaalde posten van de winstrekening (afschrijvingen op vast actief) of moeten ook de op de balans voorkomende bedragen, welke vast actief voorstellen omgerekend worden.

De schrijver heeft althans voorlopig bezwaren tegen dit laatste; de balansbedragen zouden schommelen met de waardeveranderingen van de dollar van jaar tot jaar, aangezien het indexcijfer dat voor ieder jaar wordt vastgesteld, hiervan afhankelijk is.

Dit zou licht tot verkeerde interpretatie van of zelfs wantrouwen in deze cijfers kunnen leiden. Wel zou, pro memorie in de balans aangegeven kunnen worden de waarde van het vast actief in huidige dollars (de waarde dus waarop de afschrijving is berekend).

De meerdere afschrijving bij deze methode zou als een afzonderlijke post in de balans kunnen worden opgenomen.

- b. Zou eventueel deze methode dwingend moeten worden voorgeschreven of zou men hierin vrij moeten blijven?

Het antwoord van de schrijver op deze vraag is, dat als deze methode verdienen blijkt te hebben in de praktijk en goed door het publiek wordt ontvangen de meer algemene toepassing wel zal volgen.

Dwingende voorschriften zijn hier niet op hun plaats, waarbij echter aan de andere kant wel moet worden bedacht, dat een vergelijking van winstcijfers van ondernemingen in dezelfde industrie wenselijk is. Het is daarom van belang dat toepassing van gewijzigde afschrijvingsmethoden als hier besproken duidelijk in de verslagen naar voren worden gebracht. Er is daarom veel te zeggen voor jaarcijfers, waarbij eerst de winst is berekend met toepassing van de methode van historische gelduitgaven en vervolgens de invloed van de wijzigingen aangegeven worden, ontstaan door het toepassen van een andere nog niet algemeen aanvaarde methode van winstberekening.

J. M. T.